

Täyttä elämää hyvinvoivassa kunnassa

Tuleva sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus vuoden 2019 alusta tulee muuttamaan rakenteita ja toimintatapoja merkittävästi. Uudistuksessa sote-palvelut palvelut siirtyvät maakuntien järjestämävastuulle, pois kunnasta. Kunnassa on vankka kuntalaisen arjen tuntemus ja tosiasiallisesti mahdollisuus kehittää ja varmistaa sote-palveluita vielä vuosia. Kunnassa voidaan esimerkiksi ylittää valtakunnallisia minimimääräyksiä, jos ikääntyneen kuntalaisen tarpeet sitä edellyttävät.

Kunnassa on oltava ikääntyneiden kuntalaisten tarpeita tuntevia ja ymmärtäviä päättäjiä. Heidän on varmistettava tiedon siirtyminen maakuntaan tulevassa suuressa uudistuksessa.

1. Hyvinvoivassa kunnassa asumisen ennakointia pidetään tärkeänä niin yksilöille kuin yhteiskunnalle

Väestötämme jo yli miljoona henkilöä on yli 65-vuotiaita. Ennusteiden mukaan vuonna 2030 heitä on lähes 1,5 miljoonaa. Ikääntyneiden asumisen tukeminen ja sen kehittäminen on siis erittäin tärkeää joka ainoassa maamme kunnassa.

Yhteiskunnan ja yksilön kannalta on tärkeää, että ikääntyvä voi elää mahdollisimman pitkään omassa kodissaan ja hankkia tarvitsemansa palvelut omin avuin. Läheskään aina tämä ei onnistu siinä asunnossa, jossa on eletty eläkeikään saakka. **Tarvitsemme lisää esteettömiä ja laadukkaita koteja ja asumismuotoja, joihin palveluiden tuominen on aidosti mahdollista, kun niitä jossain vaiheessa tarvitaan.**

Valitettavan usein syntyy tilanteita, joissa erittäin huonokuntoista vanhusta pidetään vastoin hänen tahtoaan kotona. Ei voi olla oikein, että lähes liikuntakyvytön vanhus on käytännössä kotinsa vankina omassa sängyssään. Erittäin huono kunto tuo usein tullessaan pelon siitä, miten pärjätä.

Vanhuksella tulee olla myös oikeus valita ja saada hoitomuodokseen turvallinen asumismuoto riittävien hoito- ja tukipalveluiden turvin, kohtuullisella hinnalla. Laitoshoidon mahdollisuus tulee taata niitä tarvitseville. Hoito-, hoiva- ja asumispalveluiden tulee olla riittäviä ja palveluita tarvitsevan saavutettavissa taloudellisesti.

[Valvira selvitti 2016 vanhusten kaltoinkohtelua](#) sosiaalihuollon ympärivuorokautisissa asumispalveluyksiköissä. Vastausten perusteella suurin osa työntekijöistä oli havainnut jonkinlaista kaltoinkohtelua. Aineiston perusteella asukkaiden oikeus hyvään kohteluun ei toteutunut kaikissa yksiköissä. **Hyvinvoivassa kunnassa on nollatoleranssi kaikenlaiselle kaltoinkohtelulle.**

2. Hyvinvoivassa kunnassa otetaan huomioon myös ne, joita digitalisaatio ei tavoita

Hallitus on päättänyt siirtää julkiset palvelut kokonaan internettiin. Maassa on 63 kuntaa, joissa vähintään puolet yli 75-vuotiaista asuu syrjäkylillä, kaukana tukipalveluista (Yle 19.12.2016). Tilastokeskuksen Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö -tutkimus 2015 mukaan 65 prosenttia (= noin 320 000 hlöä) 74–89 vuoden ikäisestä väestöstä ei ole käyttänyt internettiä koskaan. Tutkimuksen mukaan 65–74-vuotiaista 25 prosenttia ei ole käyttänyt internetiä (= noin 161 000 hlöä).

Hallitusohjelmassa yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi nostettu digitalisaation edistäminen ei saa johtaa kansalaistemme syrjimiseen. Kaikissa olosuhteissa on turvattava palvelut myös niille, joilla ei ole valmiuksia tai mahdollisuuksia verkkopalvelujen käyttöön. Kunnissa on huomioitava, että digitalisaatio ei voi tavoittaa kaikkia. Ihmisillä tulee olla oikeus kieltäytyä sähköisten palveluiden käytöstä.

Monilla paikkakunnilla on ikääntyneitä tietotekniikan vertaisohjaajia valjastettu lähes ainoana resurssina opastamaan ikätovereita tietotekniikan ja sähköisten palveluiden käyttöön.

Ikäihmistien tietotekniikkaopastusta on tarjottava jokaisessa kunnassa. Tähän on varattava niin taloudellisia kuin henkilöresursejakin. Vapaaehtoiset eivät voi olla vastuussa verkkopalveluiden ja niissä tarvittavien välineiden opastamisesta.

3. Hyvinvoivassa kunnassa panostetaan eläkeläistoimintaan ja ikäihmisten aktivointiin

On tärkeää, että ikäihmiset pysyvät henkisesti ja fyysisesti toimintakykyisinä ja sosiaalisesti aktiivisina. Kunnan tulee tarjota heille riittävät ja tarvittaessa kohdennetut joukkoliikenteen palvelut sekä erilaisia kulttuuri- ja liikuntapalveluja edulliseen hintaan.

Kunnat eivät pysty korvaamaan eläkeläisjärjestöjen paikallisyhdistyksissä toimivia useita kymmeniä tuhansia vapaaehtoisia vertaisohjaajia. He tekevät jo nyt ensiarvoisen tärkeää työtä ikäihmisten henkisen ja fyysisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi sekä yksinäisyyden torjumiseksi.

Kuntien tulee edistää eläkeläisyhdistysten toimintaedellytyksiä. Toiminnassa tarvittavat tilat on turvattava joustavasti ja maksutta. Kuntien julkiset tilat on avattava kansalaistoiminnan käyttöön.

4. Hyvinvoivassa kunnassa eläkkeensaajan avuntarpeeseen vastataan ja palvelut ovat aidosti saavutettavissa

Palvelujärjestelmät ovat pirstaleisina, monimutkaisia ja vaikeasti hahmotettavia. Ne eivät vastaa iäkkään tarpeisiin yhdenvertaisesti ja selkeästi. Palveluiden saatavuudessa ja saavutettavuudessa on eriarvoisuutta riippuen asuinpaikasta.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n julkaiseman Huomisen kynnyksellä 2016 -tutkimuksen mukaan ikääntyneiden suurimmiksi koetut huolet ja ongelmat tänä päivänä ja myös tulevaisuudessa ovat taloudelliset vaikeudet, kuten eläkkeiden pienuus, yksinäisyys sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden heikko saavutettavuus.

Ikääntynyt kuntalainen tarvitsee usein paljon ja erilaisia palveluja terveyden ja hyvinvoinnin mahdollistamiseksi ja säilyttämiseksi. Kunnassa tulee kiinnittää huomiota avun ja palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen. Lähipalveluja tulee kehittää siten, että myös haja-asutusalueilla asuvien tarpeisiin vastataan ja että he saavat tarvitsemansa avun mahdollisimman lähellä kohtuulliseen hintaan. Esimerkiksi kirjastot voisivat toimia ikäihmisten todellisina kulttuurialtoina ja monipalveluyksikköinä, ei vain kirjalainaamoina.

Sote-uudistuksen myötä sote-palvelut siirtyvät maakuntien vastuulle. Tämän suuren muutoksen aikana kuntien tulee huolehtia ikääntyneen hyvän arjen turvaamisesta. Kunnan tulee varmistaa tiedon siirtyminen maakuntaan ja osaltaan tukea palvelujärjestelmän oikeudenmukaisuus ja toimivuus tulevassa uudistuksessa.

Hallitusohjelma korostaa kotihoidon ensisijaisuutta ja samanaikaisesti vanhusten laitoshoidon vähentämistä. Tällöin kasvaa vielä nykyistäkin suuremmaksi lähellä ihmistä olevat palvelut, ikääntyneen yksilöllisten tarpeiden tunnistaminen ja niihin vastaaminen.

Hyvinvoivassa kunnassa vanhusväestön hyvinvoinnin- ja terveydentilaa seurataan aktiivisesti sekä varmistetaan palveluiden tosiasiallinen saatavuus ja saavutettavuus.

Kunnan tulee huolehtia omaishoitajien jaksamisesta ja heille tuotettavien palveluiden ja tukimuotojen riittävydestä ja oikea-aikaisuudesta. Vain näin omaishoitajat jaksavat arjessa raskasta omaishoitotyötä.

Hyvinvoivassa kunnassa omaishoitajia tuetaan aktiivisesti ja omaishoitoa arvostetaan.

5. Hyvinvoivassa kunnassa eläkkeensaaja on aktiivinen toimija, jota kuunnellaan

Ikääntyvä väestö on kunnan merkittävä voimavara. Eläkkeensaajat toimivat vapaaehtois- ja vertaistoimijoina, myös ikääntyneiden vanhempiensa sekä lastenlastensa hoitajina. He ovat työelämän voimavara ja kulttuuripalvelujen käyttäjinä huomattava ja koko ajan kasvava joukko kuluttajia.

Kuntien vanhusneuvostoilla on runsaasti tehtäviä ja niille on annettava aito mahdollisuus vaikuttaa kunnassa. Tulevan maakunnan ja kuntien vanhusneuvostojen yhteistyön kehittämiseen ja keskinäisen tiedonvälityksen varmistamiseen tulee paneutua. Kuntien äänen kuuluminen maakuntien vanhusneuvostojen kautta maakuntien valtuustoissa tulee varmistaa. Vain täten voidaan varmistaa kunnan ikäihmisten äänen kuuluminen maakunnan päätöksenteossa.

Ikääntyneiden aseman vahvistuminen vaatii aitoa osallisuutta keskusteluun, vaikuttamiseen ja päätöksentekoon. Kunnallisten vanhusneuvostojen rooli on merkittävä ikääntyneiden kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjänä. Kuntien vanhusneuvostojen toimintaedellytykset tulee turvata ja niiden toimintaa kehittää edelleen.

Vaikuta ja äänestä kuntavaaleissa 9.4.!
Ennakoäänestys 29.3. – 4.4.

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry on Suomen tunnetuin eläkeläisjärjestö (TNS Gallup Huomisen Kynnyksellä 2016 -tutkimus). Liitolla on lähes 85 000 jäsentä.

EKL nostaa aktiivisesti esille erilaisia eläkkeensaajien elämään liittyviä epäkohtia ja huolenaiheita. EKL:n missiona – edunvalvonnan lisäksi – on tarjota mielekkäät toimintaraamit noin 332 alueelliselle yhdistykselle ympäri maata niin, että eläkeikäiset voivat nauttia täysipainoisesti työelämän jälkeisistä vuosistaan, mahdollisesti elää elämänsä parasta aikaa.

”Täyttä elämää hyvässä seurassa – EKL”